

Семінарське заняття № 1

Тема: ПАВЛО ТИЧИНА ЯК ГЕНІАЛЬНИЙ МИТЕЦЬ І ЯК ІДЕОЛОГЕМА РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ

ПЛАН

1. «Митець у каноні» (В. Хархун): П. Тичина в соцреалістичному іконостасі.
2. Символістський код збірки «Сонячні кларнети». Синтез кодів різних горизонтів сприйняття світу.
3. Інтермедіальні аспекти поетики.
4. Міфопростір ранньої лірики П. Тичини.
5. Синтез кодів різних горизонтів сприйняття світу: біблійного, класичноміфологічного, національного, націокультурного, індивідуально-особистісного.
6. Гуманістичний дискурс ранньої лірики поета. Цикл «Скорбна мати».
7. Поема «Золотий гомін» – емоційний відгук на українську визвольну національну революцію.
8. Постать П. Тичини в сучасній інтерпретаційній парадигмі.
9. Творчість П. Тичини у шкільному вивченні.

Обов'язкові завдання:

1. Прочитати художні тексти П. Тичини (згідно зі списком програми).
2. Вивчити напам'ять 5 віршів поета (згідно зі списком програми).
3. Виписати з довідкової літератури значення таких термінів: «соціалістичний реалізм», «символізм», «міф», «символ», «архетип», «інтермедіальність», «цикл», «поема».
4. Подати тези письмової відповіді на *друге* і *шосте* питання семінарського заняття.
5. Опрацювати (письмово) статті:
  - Коцюбинська М. Х. Корозія таланту: болючі роздуми про поезію Павла Тичини і не тільки про неї // Коцюбинська М. Х. Мої обрії : в 2 т. Київ : Дух і літера, 2004. Т. 1. С. 262-284.
  - Лавріненко Ю. І. Кларнетичний символізм // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : у 4 т. Київ :, 1994. Кн.1. С. 588-596.
  - Стус В. С. Феномен доби : Сходження на Голгофу слави // Українське слово: хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : у 4 т. Київ : Рось, 1994. Кн. 1. С. 578-587.
  - Шестопалова Т. П. Міфологемний код поезій Павла Тичини. Слово і Час. 2001. № 1. С. 59-63.
6. Проаналізувати письмово поезію на вибір (згідно зі списком програми).

Завдання для підвищення рейтингу:

1. Підготувати письмове *повідомлення* на тему: «Сакралізація профанного у творчості П. Тичини: міфічний світ тоталітаризму».
2. Написати *есе* на тему: «Павло Тичина і музика».
3. Підготувати *фактологічний диктант* за темою семінарського заняття.

Рекомендована література:

Художні тексти:

1. Тичина П. Г. Зібрання творів : у 12 т. Київ : Наукова думка, Т. 1-7. 1983-1986.
2. Тичина П. Г. Ранні збірки. Львів : Літопис, 2000. 432 с.

3. Тичина П. Г. Золотий гомін : Вибрані твори / вступ. ст., упоряд. та прим. С. А. Гальченка. Київ : Криниця, 2008. 606 с.

II. Науково-критичні джерела:

1. Барка В. Відхід Тичини // Слово і час. 1992. №2. С.14-17.
2. Білецький О. І. Павло Тичина // Білецький О. І. Літературно-критичні статті. – К., 1990. – С.161-185.
3. Гальченко С. А. Грані поетичного таланту. Київ : Знання. 1990. 48 с.
4. Гальчук О. В. Світ світів Павла Тичини: варіанти інтерпретацій (на матеріалі «Замість сонетів і октав»). URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Litpro_2015_6_24.pdf (дата звернення : 13. 09. 2019).
5. Гон М. Я. «Послав я в небо свою молитву» Із спогадів над біблійною образністю збірки П. Тичини «Сонячні кларнети». Українська література в загальноосвітній школі. 2001. № 2. С. 20-25.
6. Дроздовський Д. І. Померти за життя, або «Живіший од живих і мертвіший од мертвих». Дивослово. 2007. № 11. С. 49-52.
7. Жулинський М. Г. Павло Тичина // Жулинський М. Г. Слово і доля. Київ : А.С.К., 2002. С. 267-282.
8. Жулинський М. Г. Павло Тичина // Жулинський М. Г. Із забуття – в безсмертя (Сторінки призабутої спадщини). Київ : Дніпро, 1990. С. 236-252.
9. Зеров М. К. «Вітер з України» (Третя книжка Тичини) // Зеров М. К. Твори : в 2 т. Київ : Дніпро, 1990. Т. 2. С. 492-504.
10. Клочек Г. Д. «Душа моя сонця намріяла» : Поетика «Сонячних кларнетів Павла Тичини. Київ : Дніпро, 1986. 367 с.
11. Клочек Г. Д. Художній світ поезії Павла Тичини «Ви знаєте, як липа шелестить...». Дивослово. 2007. № 11. С. 53-60.
9. Ковалів Ю. І. Кларнетизм П. Тичини – нереалізована естетична концепція // Слово і Час. – 2003. №1. С. 3-8.
10. Мелешко В. А. Кларнетизм ранньої лірики П. Тичини. Українська література в загальноосвітніх школах. 2002. № 4. С. 20-24.
11. Ніковський А. VITA NOVA // Тичина П. Сонячні кларнети : Репринтне видання. С. 63-84.
12. Новиченко Л. М. Тичина і його час : незайві доповнення // 20-і роки: літературні дискусії, полеміки. Київ : Дніпро, 1991. С. 314-366.
13. Павленко М. С. Релігійність «кларнетного» Тичини // Українська мова та література. 1999. Ч.14(126).
14. Поляруш О. Є. «Вслухався я в той гомін золотий...» : Поема П. Тичини «Золотий гомін». Дивослово. 2004. № 2. С. 5-9.
15. Постать Павла Тичини в українській літературі. Творчий здобуток поета <https://vseosvita.ua/library/postat-pavla-ticini-v-ukrainskij-literaturi-tvorcij-zdobutok-poeta-30571.html> . pdf (дата звернення : 10. 09. 2019).
16. Сипливець С. П. Ідея вселенської гармонії у збірці Павла Тичини «Сонячні кларнети». Дивослово. 2007. № 11. С. 61-63.
17. Тельнюк С. В. Молодий я, молодий...: Поетичний світ Павла Тичини (1906-1925). Київ : 1990. 418 с.
18. Ткачук М. П. Павло Тичина // Ткачук М. П. Українська література ХХ століття : монографія. Тернопіль : Медобори, 2014. С. 87-132.
19. Фока М. В. Синтез мистецтв у поетичній творчості Павла Тичини : монографія. Кіровоград : МПП «Антураж А». 2012. 340 с.
20. Хархун В. П. «Митець у каноні»: П. Тичина в соцреалістичному іконостасі // Хархун В. П. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації : монографія. Ніжин : ТОВ «Гідромакс», 2009. С. 132-156.

20. Харчук Р. Б. Зміна обличчя : Павло Тичина. URL : <http://litakcent.com/2010/07/13/zmina-oblychchja-pavlo-tychyna/> . pdf (дата звернення : 18. 09. 2019).

21. Яровий О. С. «Офіційний» Тичина як «ідеологема радянської епохи» // Слово і час. 1994. № 11-12. С. 35-42.

III. Навчально-методичні джерела:

1. Ліпницька І. М. Павло Тичина // Історія української літератури ХХ-поч. ХХІ ст. : у 3 т. – К. : Академвидав, 2013. Т. 1. С. 193-212.

2. Овдійчук Л. М. Вивчення біографії Павла Тичини на уроках української літератури в школі : до 120-річчя від дня народження поета. Українська мова і література в школі. 2011. № 7. С. 23-26.

3. Панькова Н. М. Світла нота «Соняшних кларнетів» : урок літератури : 11 клас : [П. Тичина]. Дивослово. 2014. № 10. С. 35-39.

4. Солод Ю. д. Трагедія великого таланту (Модерністські форми ранньої лірики Павла Тичини) // Солод Ю. Д. Українська література : навчальний посібник за програмою 11 класу. Київ : Нора-прінт, 1997. С. 53-79.

5. Томчук О. Ф. Особливості художньої адаптації міфологемних структур у творчості Павла Тичини періоду «Сонячних кларнетів» // Томчук О. Ф. Міфософська типологічна лінія української філософської лірики 20-30-х років ХХ століття : методичні рекомендації до спецкурсу. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2013. С. 19-29.

6. Чумак Т. М. Духовний світ ранньої лірики Павла Тичини: урок української літератури. Українська література в загальноосвітній школі. 2015. № 2. С. 30-32.

Семінарське заняття № 2

Тема: КИЇВСЬКІ НЕОКЛАСИКИ: ЕСТЕТИЧНА СИСТЕМА ТА ПЕРСОНАЛІЇ

План

1. Угрупування «неокласики» в атмосфері українського літературного процесу 20-30-х років ХХ століття.
2. Естетична система репрезентантів «грона п'ятірного» (М. Зеров, М. Рильський, П. Филипович, М. Драй-Хмара, О. Бургардт-Юрій Клен).
3. Національне і загальнолюдське у творчості неокласиків.
4. Мотиви творчості митців-неокласиків.
5. Жанрова специфіка поезії. Сонет у творчій практиці неокласиків.
6. Перекладацтво представників «грона п'ятірного».
7. Рецепція творчості неокласиків у критиці 20-30-х років, її пізніші інтерпретації.

Обов'язкові завдання:

1. Прочитати художні твори неокласиків (за списком програми).
2. Вивчити напам'ять 5 поезій «неокласиків» (М. Зерова, М. Рильського, П. Филиповича, М. Драй-Хмари, Юрія Клена) за списком програми.

3. Виписати з «Літературознавчого словника-довідника» (К., 1997) терміни: «неокласика», «неокласицизм», «сонет», «інтертекстуальність».
4. Підготувати письмову відповідь на *четверте* питання семінарського заняття.
5. Законспектувати статті:
  - Державин В. Поезія Миколи Зерова і український неокласицизм // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : у 4 т. Київ : Рось, 1994. Кн. 1. С. 522-541.
  - Райбедюк Г. Б. Естетична доктрина українських неокласиків. Науковий вісник ІДПІ. Ізмаїл, 1998. Вип. 3. С. 59-68.
  - Райбедюк Г. Б. Антропологічні домінанти поезії київських неокласиків. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2018. Вип. 10. С. 89-95.
  - Томчук О. Ф. Перекладацтво в естетичній концепції неокласиків. Сучасний погляд на літературу : науковий збірник. Київ, 2000. Вип. 2. С. 92-100.
5. Зробити письмовий аналіз одного *сонета* неокласиків (на вибір).

Завдання для підвищення рейтинг:

1. Підготувати реферат на тему: «Сонет у творчості неокласиків: літературна традиція і новаторство».
2. Підготувати повідомлення на тему: «Національна іманентність неокласичного тексту».
3. Написати творчу роботу на тему: «Неокласики – лицарі духу».
4. Скласти асоціативний диктант за творчістю неокласиків.
5. Скласти тестові завдання за темою семінарського заняття.

Рекомендована література:

- I. *Художні тексти:*
  - 1. Драй-Хмара М. П. Вибране. Київ : Дніпро, 1989. 542 с.
  - 2. Зеров М. К. Твори : у 2 т. Київ : Дніпро, 1990.
  - 3. Клен Ю. Вибране. Київ : Дніпро, 1991. 461 с.
  - 4. Рильський М. Т. Зібр. творів : у 20 т. Київ : Наукова думка, 1983. Т. 1. 535 с.
  - 5. Филипович П. П. Поезії. Київ : Радянський письменник, 1989. 196 с.
- II. *Науково-критичні джерела:*
1. Білик Г. Юрій Шерех: Погляд на український неокласицизм // Слово і час. – 1998. – № 12. – С.25-30.
  2. Дунай П. Київські неокласики та їх лідер, поет Микола Зеров // Українська мова та література. – 1997. – Ч.35 (51).
  3. Заславський І. З етюдів про неокласиків // Сучасність. – 1997. – № 7-8. – С.87-103.
  4. Київські неокласики / Упор. В.Агеєвої. – К.: Факт, 2003. – 352 с.

5. Крижанівський С. А. Чи був у неокласиків літературний маніфест. Вітчизна. 1988. № 2. С. 163-167.
6. Наєнко М. Микола Зеров і питання неокласицизму // Слово і Час. – 2008. – № 11. – С.38-48.
7. Наливайко Д. Українські неокласики і класицизм // Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С.322-337.
8. Привалова С. Усний журнал «П'ятеро з «Парнасу» // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 1. – С.24-29.
9. Райбедюк Г. Б. Павло Филипович – перекладач Беранже. Слово і час. 1998. № 7. С. 57-60.
10. Райбедюк Г. Б. Поезія неокласиків : текст та інтертекст. Вісник Житомирського педагогічного університету. Житомир, 2004. Вип. 16. С. 161-163.
11. Райбедюк Г. Національна самоідентифікація Миколи Зерова Сучасний погляд на літературу : науковий збірник : пам'яті академіка Петра Хропка. Київ, 2004. Вип. 9. С. 51-61.
12. Райбедюк Г. Б. Дискурс гуманізму в поетичній творчості Павла Филиповича. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: Збірник наукових праць. Київ, 2004. Вип. 9. С. 157-163.
13. Райбедюк Г. Б. Поетична культурологія Миколи Зерова. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Ізмаїл, 2011. Вип. 31. С. 102-108.
14. Райбедюк Г. Б. Діалог художніх свідомостей : дисиденти – неокласики : збірник статей. Ізмаїл : СМІЛ, 2011. 307 с.
15. Райбедюк Г. Б. Інтимна лірика Павла Филиповича . Слово і час. 1993. № 7. С. 68-72.
16. Райбедюк Г. Б. Поетична творчість Юрія Клена : інтертекстуальний простір тексту // Творчість Юрія Клена і міжвоєнна доба в українській літературі : збірник наукових праць. Вінниця, 2012. Вип. 2. С. 107-120.
17. Таран Л. Сонет неокласиків Миколи Зерова і Максима Рильського. Дивослово. 1994. № 1.
18. Томчук О. Ф. Переклад як різновид творчої діяльності у неокласичній концепції М. Зерова. Філологічні діалоги : Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2013. Вип. 2. С. 65-73.
19. Томчук О. Ф. Переклад як форма міжлітературних взаємин у неокласичній концепції О. Бургарда-Юрія Клена // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету, 2013. Вип. 32. С. 142-147.
20. Томчук О. Ф. Національні основи світоглядно-естетичної концепції Михайла Драй-Хмари. Наш український дім: Науково-популярний часопис для вчителів України та діаспори. Ніжин, 2014. № 1. С. 15-20.
21. Томчук О. Ф. Націєцентричні інтенції Михайла Драй-Хмари. Філологічні діалоги. Ізмаїл : РВВ, 2017. Вип. 4. С. 212-217.

22. Шерех Ю. В. Легенда про український неокласицизм // Шерех Ю. В. Пороги і запоріжжя : Література. Мистецтво. Ідеології : у 3 т. Харків : Фоліо, 1998. Т. 1. С. 92-139.
23. Шудря М. А. Неокласики, або «гроно п'ятірне нездоланих співців». Українська мова та література. 1999. Ч. 7 (119).

III. *Навчально-методичні джерела:*

1. Гроно нездоланих співців : Літературні портрети українських письменників ХХ ст., твори яких увійшли до оновлених шкільних програм: Навчальний посібник для вчителів та учнів старших класів середньої школи. Київ: Український письменник, 1997. 285 с.
2. Райбедюк Г. Б., Томчук О. Ф. Неокласики : естетична система та персоналії : навчальний посібник. Ізмаїл : СМІЛ, 2005. 351 с.
3. Райбедюк Г. Б., Томчук О. Ф. Вивчення творчості київських неокласиків : навчально-методичний посібник. Ізмаїл : СМІЛ, 2010. 348 с.
4. Саєнко В. П. Українська модерна поезія 20-х років ХХ століття: ренесансні параметри : навчальний посібник. Одеса : Астропринт, 2004. 256 с.
5. Фасоля А. М. Максим Рильський у житті і в школі : Про необхідність нового підходу. Урок української. 2001. № 6. С. 39-41.

Семінарське заняття № 3

Тема: **СТИЛЬОВИЙ СИНКРЕТИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ 20-30-х рр.: ІНДИВІДУАЛЬНІ МОДУСИ ТВОРЧОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ**

ПЛАН

1. Загальні тенденції художнього розвитку української прози 20-30-х рр.
2. Поети імпресіонізму в у творчих персоналіях (М. Хвильовий, Г. Косинка).
3. Романтична спрямованість прози Ю. Яновського. Роман «Вершники» як текст-пересторога.
4. Екзистенціальний дискурс у прозі В. Підмогильного.
5. Проблеми наукової рецепції та інтерпретації української прози 20-30-х рр. ХХ ст.

Обов'язкові завдання:

1. Прочитати художні тексти (за списком програми).
2. Законспектувати літературні силуети Ю. Лавріненка про М. Хвильового, Г. Косинку, В. Підмогильного, Ю. Яновського. Джерело: Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : Антологія 1917-1933. К., 2001.
3. Підготувати письмові відповіді на *друге і четверте* питання семінарського заняття.

4. Написати есе на тему: «М. Хвильовий: балансування на лезі мистецтва (художні твори) і політики (памфлети)».
5. Зробити письмовий аналіз однієї з програмових новел.

Завдання для підвищення рейтингу:

1. Підготувати повідомлення на тему: «Б. Антоненко-Давидович як подвижник духу: унікальність біографії письменника».
2. Підготувати реферат на тему (на вибір):
  - Проблема зайвих людей у прозі М. Хвильового, її художні особливості («Іван Іванович», «Вальдшнепи»).
  - Роман «Чотири шаблі» Ю. Яновського. Загальна концепція твору, інтерпретаційні варіанти.
  - Інтелектуальна проза В. Підмогильного.

Рекомендована література:

I. Художні твори:

1. Косинка Г. Заквітчаний сон. Оповідання. Київ : Веселка, 1990. 287 с.
2. Підмогильний В. Оповідання. Повість. Романи. Київ : Наукова думка, 1991. 793 с.
3. Хвильовий М. Г. Твори : у 2-х т. Київ : Дніпро, 1990.
4. Яновський Ю. Чотири шаблі : романи, оповідання. Київ : Дніпро, 1990. 366 с.

II. Літературно-критичні джерела:

1. Агєєва В. П. Українська імпресіоністична проза. Київ, 1994. 160 с.
2. Бєхзхутрий М. Ю. Хвильовий: Проблеми інтерпретації : монографія. Харків : Фоліо, 2003. 495 с.
3. Жулинський М. Г. Із забуття – в безсмертя : сторінки призабутої спадщини. Київ : Дніпро, 1990. 447 с.
4. Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн. Київ : Либідь, 1998. Кн. 1. 464 с. (відповідні розділи).
5. Кодак М. П. Микола Хвильовий як митець-психолог : монографія. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2008. 196 с.
6. Лаврінєнко Ю. І. Літературний світ : Передачі на радіо «Свобода». Київ : Твім інтер, 2013. 784 с.
7. Лаврінєнко Ю. І. Розстріляне відродження : Антологія 1917-1933. Київ : Просвіта, 2001. 794 с.
8. Марко В. П. Етюди про Миколу Хвильового // Марко В. П. Стежки до таїни слова : літературознавчі й методичні статті. Кіровоград : Степ , 2007. С.143-159.
9. Мельник В. І. Суворий аналітик доби : Валер'ян Підмогильний в ідейно-естетичному контексті української прози першої половини ХХ ст. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1994. 319 с.
10. Панченко В. Є. «...І думав я не тільки те, що написав у книжках»:

- Перечитуючи молодого Юрія Яновського // Панченко В. Є. Магічний кристал. Кіровоград, 1995. С. 178-200.
11. Панченко В. Є. Морський рейс Юрія Третього. Кіровоград : Мавік. 2002. 148 с.
  12. Панченко В. Є. Патетичний фрегат : Роман Юрія Яновського «Майстер корабля» як літературна містифікація. Київ : Факт, 2002. 344 с.
  13. Проза 20-30-х років: загальний огляд. URL : http://zadk.ucoz.ua/distan/ukr_lit_grinev.pdf (дата звернення: 10.09.2019).
  14. Розвиток української прози 20-30-х рр. ХХ ст.: Представники. URL : <https://sites.google.com/site/literaukr11/ukraienska-literatura-urok-14.pdf> (дата звернення: 10.09.2019).
  15. Тарнавський М. «Невтомний гонець в майбутнє» : Екзистенціальне прочитання «Міста» Підмогильного. Слово і час. 1991. № 5. С. 56-63.
  16. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль : Медобори, 2014. 608 с.
  17. Українська літературна критика ХХ століття : антологія : у 2 т. / За ред. В. Г. Дончика. Київ : Наукова думка. Т. 1. 717 с.
  18. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : у 4 кн. упоряд. [В. Яременко, С. Федоренко]. Київ : Рось, 1994. Кн. 2. 719 с.
  19. Шерех Ю. В. Літ Ікара : Памфлети Миколи Хвильового // Шерех Ю. В. Третя сторожа. Київ, 1993. С. 266-331.

III. Навчально-методичні джерела:

1. Гроно нездоланих співців : навч. посіб. для вчителів та учнів. Київ : Укр. письменник, 1997. 285 с.
2. Жулинський М. Г. Слово і доля : навч. посіб. Київ : А. С. К., 2002. 640 с.
3. Історія української літератури : ХХ – ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. [В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.] ; за ред. В. І. Кузьменка. Київ : Академвидав, 2013. Т. 1. 592 с.
4. Мовчан Р. В. Українська проза ХХ століття в іменах : посібник. Київ : ПП «Компанія «Актуальна освіта», 1997. 224 с.
5. Нові імена в програмі з української літератури : посібник для вчителя / Упоряд. В. Я. Неділько. Київ : Освіта, 1993. 351 с.
6. Українська література ХХ століття (розгорнені конспекти лекцій). URL : <http://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/pdf/predavanja/Ukrajinska%20knjizevost%20IV%20%20predavanja.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).
7. Конспекти уроків української літератури. !» 11 клас. URL : <https://www.schoollife.org.ua/category/fajly/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/11-klas-ukrajinska-literatura/> pdf (дата звернення: 12.09.2019).